

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre . . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PENTEKEN.

„A tanító bűne.“

Ezen a címen a Bácskai Napló február 28-iki számába cikket irt egy pap, aki sem névvel, sem kézjeggyel magát alá nem irta. De ismerem. Sőt tisztelem és becsülöm ezt a papot; jó pásztor és az imádsága igazi neki; — hiszem, hogy papi ruháján még foltot nem ejtett és álmodni sem szokott a bűnről, — s az Istenét, azt szereti nagyon. Micsoda szívós fanatikuskak kell tehát lennie e szelidlelkű, vétektelen papnak, hogy így tud gyűlölni ő, a Béke hirdetője, — s mennyire kell, hogy elvakította látását az ultrabuzgalom, hogy nem áttall vádolni egy szerencsétlen egyén miatt embereket, akiknek lelke csak úgy undorodik a „tanító bűnétől!“ — De nem lehet rá ezért haragudni. Ami szép, szinpompás, művészi és hatásokban dobzó vallásunk, a katolikus vallás — nevel így embereket — pásztorokat: akiket megejt a misztérium és kárhoztatnak mindent, mely nem viseli magán a kereszt és könyörgés bélyegét s melynek útja nem visz egyenesen az égbe, mint az aszkéta szenteké és a mártíroké, hanem — ha megállhat így ez a mondat — bejárva a földet, néha mégis csak eljut

oda. De kell-e sietnünk? Az Isten szeret megbocsátani — „c' est son métier: ez az ő mestersége“ — és nem haragszik, ha nem imádkozunk mindig és néha máshová is járunk, mint az ő szent házába. Mert hisz ő teremtette nekünk a világot, minden jóval és rosszal együtt; — az Isten nem haragszik ezért. Áldó kezét bizonyára kiterjeszti fölénk, gyarlóbb emberek fölé is, akiknek csupán az a bűnük, hogy nem tudjuk őt olyan tökéletességgel imádni, mint kiválasztott papi szolgálai.

... A tisztelendő ur a tanítótestület férfias nyilatkozatát kívánja első sorban. Elvégre mi, ártatlanságunk tudatában, hallgatva is tűrnők a hulló papi köveket (ez is keresztényi erény!) és nem felelnénk a száználmasan egyoldalú és tendenciózus cikkekre. De mert a Kiss-ügyet illetőleg tényleg hibáztunk, ha nem is abban az irányban, amely felé a tisztelendő ur oly meggondolatlan, gyermekes merészséggel vádol bennünket: akként határoztunk, hogy mégis csak megszólalunk. Eléggé elfogulatlan emberek vagyunk valamennyien, sem egy, sem más irányban nem túlozók: sem keresztet nem vetünk feleslegesen sokat, sem az Isten nevét nem vesszük sokszor hiába —, és nekem, ki most

a tanító-testületet képviselem, talán sikerül őszinte, férfias, és semmiesetre sem egyoldalú cikket írni a tanítói bűnről. Segíteni fog ebben az az Isten, akihez a tisztelendő ur oly tökélylyel imádkozik s akihez én is naponta felküldöm a magam szerény, fogyatékos, de nagyon szívből jövő fohászait.

A cikk nyomán fogok haladni.

A tanítótestületet ekként interpellálja:

„Mi (már mint ők, lelkészek) nem tudunk erről — s ép ezért felvetem a kérdést: tudott-e Kiss Pál közs. isk. tanító viselt dolgairól a helybeli beadáni iskolaigazgatóság? Tudott-e erről Molnár Ferenc helybeli közs. isk. igazgató vagy a tanítótestület? Feltesszük legalább, hogy nem tudtak róla, mert ha tudtak volna róla s mégis hagyták volna ezt az emberbőrbe bujtatott farkast ily galád módon ragadozni, hallgatag elnézésükkel könnyen részeseivé lehettek volna a dolognak s ily főbenjáró ügynek! Várjuk férfias nyilatkozatukat, amellyel most már a nyilvánosság előtt nem hallgathatnak el. Ki a színnel. Ne féljünk az igazságtól.“

Valóban: vádló bátorítás. (És ej, ez a tisztelendő ur azt hiszi rólunk,

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

**Nemes ember sérelmei tárgyában felvett tanu-
hallgatási jegyzőkönyv 1719-ből.**

Idestova kétszáz kemény esztendő rohan el afelett a megsárgult írásu protokollum felett, mely e sorok révén jelenleg ismertetés tárgyát képezi. Ezt a nem csekély érdekes-ségű okmányt Baja városában vették fel 1719. január 12-én ama szörnyű testi sérelem felett, melyben nemes Sztanitz Ferenc uram akkoron bőségesen részesült. Őt ugyanis. a hét szilvafás nemest, kinek személyéhez ama kor szelleme szerint egy ujjal sem lett volna szabad nyulni: Baja városának főbirája valami hitvány forspont-kérdésből kifolyólag kegyetlenül megbotozta és rut szavakkal illette, — mint a tényállás mondja: nyakra-főre verte és tagolta ugyannyira, hogy „az

fejéből feles vér ki folyt és csorgott.“ Ez mindenesetre oly nagy sérelem volt egy nemes emberrel szemben, amely széleskörű bűnügyi „inquisitiót“ vont maga után.

De hát mindeneknél szebben beszél maga a protokollum az ő eredeti mivoltában.

A sablonos latin nyelvű bevezetés után, — akkori szokáshoz híven — feltették a kérdőpontokat, melyek ekként hangzanak:

„De Eo utrum. 1-mo: Vallja meg a Tanu bizonyoságh hiti után, tudgya-e, látta-e, avagy hallotta-e az el mult November havának 28. napján Baja Várossában lévő inquantirizált Z. granatérosokat Bajai fő Biró Ignatius Pochadius nevű, ugyanitt Baján most commoraló Nemes Sztanitz Ferenc uram házára fegyveres kézzel a végre küldötte volt-e, hogy magát kocsiájával edgyütt Biró házához hajsák és Forspont alá és ki in-cselkedésséből?”

2-do. Midőn el is hajtották volt az granatérosok említett Sztanitz Ferenc uramat kocsiától Biró udvarában, volt e ő nekike az előtt való estvén kis Birók által meg hadgyva, hogy Sztanitz uram a Biró udvarában alicsa a maga kocsiját Forspont alá? vagy sem?

3-tio. Vallya meg a Tanu ezt is, hogy az meg irtt Sztanitz Ferenc uramat kocsi-tól elhajtották volt immár az granatérosok Biró udvarában, hogy mivel eő kegyelmének szorgalmas és elmulathatatlan uttya lévén, a megnevezett Birót kérte-e szépen, bocsájtaná el a kocsiját, de a Biró nem hogy az kérés-sére vissza eresztette volna Sztanitz uramat, hanem rut és illetlen, mocskos szitokkal elsőben, azután pedig egy botot ragadván és reá rohanván, nyakra-füre verte és tagolta, kezét, válát és a fejét annyira, hogy az Fejéből feles vér ki folyt és csurgott, egész ki a kapuigh el sem hadta a verést, méghlen

FENNÁLL 1824. ÉV ÓTA.

Husvéth István

műfestődéje és kémiai tisztító intézete Zomborban.

282-50-85

Elfogad uri, női és gyermekruhákat
TISZTÍTÁSRA ÉS FESTÉSRE
a legolcsóbb árak mellett.

hogy bennünket a büntetőtörvénykönyv egyes szakaszaira neki kell kioktatnia!)

In medias res hatolva: kérdem tehát nem a cikk elfogult íróját, hanem a nyilvánosságot, akire ő interpellált: vajjon akadhat-e normális érzékű, ép-eszű ember, aki a venerikus bűnre, melyet Kiss Pál elkövetett, hajlamossággal nem bír: akadhat-e ilyen ember, aki normális volta dacára elhallgatja vagy takarja azt; hogy az erkölcsi érzékre ne is hivatkozzam, amelyből — ha annyi nem is, mint a cikkíró urban, de — egy kevés mégis csak kell, hogy legyen bennünk? Vagy a cikkíró igehirdető azzal vádolja-e a tanítótestületet, hogy egyetlen normális ember nincs közöttte, hogy kiszemelt degenerált egyén valamennyi? Képtelen és megbántó volna ez feltevésnek.

Itt kell szólnom a tanítótestület és Kiss Pál között volt viszonyról. Már megválasztásakor az igazgató, Molnár Ferenc volt az, aki megfelelt az alkalmaztatásának, mert nem tartotta épelméjű embernek Kiss Pált. A tanítótestület szolidaritást soha nem vállalt vele, kollegiálisnak — fentemlített okból — épen nem volt nevezhető a viszony, mellyel iránta volt. Kiss magánykedvelő, excentrikus, abnormis életmódu volt, nem barátos és baráti érzést kelteni nem tudó; alig van tanító, aki csak egyszer is felkereste volna lakását. Tehát a megtudásnak még ez az egyetlen esélye — a társadalmi közlekedés — se volt meg a tanítótestület számára. Kémkedni utána? Gyanu nélkül, ellenszenvből csupán, bűn kisütésén erőlködni? Azt nem! Azt nem kívánhatni. Így becsületes ellenfél nem tesz!

Miért kellett volna tehát épen nekünk lenni a tudóknak, mikor ugyanannyi, sőt több eséllyel maga a tisztelendő ur is lehetett volna az?

Meglehet az fáj a tisztelendő ur-

ki az udvarából ki nem verte, nem használtván az meghirt Sztanitz Ferenc ur mint Nemes személyének való protestatioja; sőt az ellen azt mondván, Én még adom te neked a Nemességét, s. v. rut szókkal, huncfut etc. illetvén!

Eddig a bőséges kérdőpont. Mindjárt utána következnek a kihallgatott tanuk vallomásai, kik, mint a következőkben látni fogjuk, mindannyian annak rendje és módja szerint a főbíró uram rovására adják elő a történeteket.

Az első tanu volt Beslity Mihály uram, 42 éves bajai lakos, aki is fide mediante fatetur, hogy ő már negyed napig az ordinantian Biró udvarában lévén, látta és hallotta, midőn Sztanitz Ferenc uramat az fő Birónak a fia egyik granatirossal, kocsijával edgyütt Biró udvarában el hajtotta volt és ugyanottan magát a Birót szépen kérdi Sztanitz Uram:

— Édes uram, miért az én kocsimat ide parancsolád be hajtani, senki énnékem legkissebb hirt ez iránt nem adván, vagy kis Biró vagy város hajduja, — azért Uram kérélek, bocsásd el a kocsimat, mivel szükségem máshova doigaim vadnak, oda kellek sietséggel mennem, ha másszor fog kívánatni, kész mindenkoron az várossal edgyütt

nak, hogy a „Magyarország“ róm. kath. tanítónak említette meg Kiss Pált. De hát nem volt-e római katolikus? Olyan róm. kath. volt, hogy r. k.-bb már nem is lehetett volna. Gyónt, énekelt, bőjtölt, verte a mellét — és vétkezett. Látszólag és megtévesztőleg mintakatholikus volt Kiss Pál — s talán még most is az. Ám ezen az egyháznak nincs mit szégyenkeznie, csakugy, mint mi nem pirulhatunk, tanítótestület. Lefektettük véleményünket, érzéseinket a Kiss ügy alkalmából összehívott gyűlés jegyzőkönyvében, és . . . részünkről nem lehet tovább.

A papoknak gyónik a gyermek; mi nem gyóntatunk. Ha nekik, a lélek gondozóinak, e sötét bűn be nem vallott soha: miképen tudhattuk volna meg mi? Ugyancsak gyóntak nekik a szülők, sőt maga a vétkező ember is bizonyára nyert tőlük jó néhány abszolúciót. Tehát ha ők kutató nézősükkal, mely hivatva van a lélek lelket látni meg, és a malaszt eszközeivel, s a bűnbocsánattal, mely fegyver kezükben, a megvallást sehonnan ki nem válthatták: miként lett volna a megtudás módjában a tanítótestületnek?

Bűn kiderítésére — hacsak az magától nem dobódik felszínre, mint most történt — csak két mód van, az is egy: bevallás szép szóval — ilyen a gyónás — és kivallatás kinzóeszközzel. A papok alkalmazhatják az elsőt, mi soha semelyiket. — Nem a gyónási köteles titoktartás megszegését akarom provokálni. Nem. De ha egyetlen egy gyermek, egyetlen egy szülő, vagy egyetlen egyszer a megtévedett bűnös efféle bünt vallott be a gyóntatónak: vétek lett volna-e, ha az a gyóntatóatya ezen a nyomon adatok után kutat és eljut a leleplezésig? — Én nem vagyok olyan rosszhiszemű, mint a tisztelendő ur: én nemcsak „fölteszem legalább,“ hanem bizonyosan tudom, hogy nekik ez soha meg

nem gyónatott, máskülönben az én elvégzett kutyakötelességemet ők tették volna meg.

De igazán, mért nem említi a cikkíró pap azt is, hogy végre is, mégsem az ő „szorgalmatos kertészkedésüknek az Ur szőleijében“ köszönhető, hogy ime, méltó büntetését készül elvenni a gonosztévő, hanem én magam, községi tanító, tagja a megvádolt tanítótestületnek, jöttem a nagy bűnnek nyomára és jelenttem fel? Hiszen ha ezt megírja a cikkíró ur, ő maga rehabilitál minket vádjaival szemben. Abból pedig, hogy én most jelenttem fel, az következik, hogy most tudtam meg az esetet. S ha velem megeshetett az, hogy csak most tudtam meg — holott épen nem kezelem az osztályomat lelkiismeretlenebbül a többinél — nem hihető-e, sőt nem kötelesség és józanság-e hinni ugyanazt az egész tanítótestületről? Hiszen nem szokásos bűn ez, mint pl. gyermekek közt a torkosság, hogy az ember a tanév elején pedagógus programjába vegye az ellene való küzdelmet és nyomozást.

— „Nagyon fanyar és szomorú gyümölcs ez a községi iskola fáján“ — írja a vádoló pap. Kérem, ez egyáltalán nem gyümölcs. Ez vértetű, vagy akármilyen más féreg, amely a fáu pusztit, meglepi orvul és nem tudva és ez a féreg egyenlő módon kárt tehet — tett is már — községi iskolai fán, katolikus iskolai fán, sőt — Uram bocsá! — a papi kar fáján is, ha egy venerikusan beteg ember tonzurát nyer; mert ez nem gyümölcs, ez féreg, ez bűn, de egyéni bűn és nem községi iskolai. Nekünk becsületünk, jóizlésünk és felebaráti szeretetünk dicséretére legyen mondva, soha eszünkbe sem jutott volna, kontraesetben kirohanni a papi kar ellen; de legkevésbé estünk volna abba a kapzsi módon izléstelen bűnbe, hogy tendenciózus lázítással vesszőparipára ültessük a

szolgálnom és egyet értenem; csak hirt tedgyenek elsőben énnékem.

Ennél több beszédgye nem lévén Sztanitz Uramnak, kire a Biró feleli és kérdi: — Micsoda ember vagy te?

Feleli Birónak:

— Én szegény Bajai lakos Nemes Franyo vagyok!

Azon szavára kapja a Biró egy hajduak kezéből a pálcát és rajta elsőben rutul öszve moeskolván, azon bottal kezét, vállát és a fejét a hol érte tagolta, verte és pálcázta, mondván:

— Ha te Nemes ember vagy, meg tanitlak, Nemes ember semmi hasznodat nem veszi a város!

Jóllehet protestálván, hogy ne verné és bántaná Sztanitz Uramot, de annál inkább rajta dobolt és méghlen a kapuján ki nem verte, szüntelenül csapdosta és ha feje felett a kezét nem tartotta volna, épen a Fejét öszve törte volna Sztanitz Uramnak. Ezt látván a fatens, mondgya: Biró uram, ne báncsd azon embert, jó ember! — Az fatensnek is rut azon s. v. szókat megadván, öszve moeskolta a fatenst is, megijedvén azért az fatens, nagy álmélkodással csak el kellett hallgatnia

és midőn ki verte volna az udvarából Sztanitz Uramat a Biró, a Fia kocsin ülven, rutul szidalmazta mondván, ha leszálok a kocsiról, még én is többet adok, — azért Franyo Uram azon megh verve nagy gyalázatosan maga házához elmenvén, kocsiját pediglen a fia Szontáigh velünk edgyütt el hajtotta.

A másik két tanu: Gubanovity Ferenc (35 éves) és Hajdu Jakab (50 éves) uraimék, bajai lakosok a fentebbi tanuvallomást mindenekben megerősítik s így fölösleges ismételtetések kikerülése végett ezekkel a vallomásokkal részletesebben nem foglalkozom.

A protokollumot az azt elkészítő Cseitey Pál és Keglemen János uraimék a következő záradék mellett irták alá s látták el saját hiteles pecsétjeikkel: „Super qua praevio modo peracta Inquisitione, praelibato Domino Instanti praesentes Testimoniales Literas nostros authenticis Sigillis nostris munitas, Jurium Suorum futura pro cautela extradamus. Actum in oppido Baya Die 12 Mensis January 1719.“

Magát az ítéletet nem sikerült megtalálnom. De hogy a főbíró Uram kevésbé ártatlan fejére keményen ráolvasták a szentenciát, azt egész bizonyosra veszem. Mivel-

népet és a szomorú esettel vizet hajtsunk a saját malmunkra.

Ez az, jó pásztor, amit Önnek nem lett volna szabad tennie. „Én vagyok az Elfelejtés, a Bocsánat és a Béke” mondta Jézus, az igazi Jó Pásztor . . .

S hogy megvádolja ön, tisztelendő ur, azt az intézkedést, hogy nálunk szűkre van szabva a vallástanítás ideje. Oh, de boldogok lennénk mi, szegény fáradt tanítók, ha nem kellene Önöknek minden husz hittanórájuk közül tizet nekünk tartani be! Mert a meztelen és ritmus nélküli, frázisdöntő valóság az, hogy Önöknek osztályonkint egy héten kétszer van alkalmuk az Ur szőlőjében nyesegetni, de még ezt se teszik meg. Tegyük csak az imádkozó kezüket vallásos szívükre és mondják meg: nem így van-e?

„Kiket az iskolákban, nem szűnő fáradtsággal, mint szemünk fényét a hitoktatás alkalmával ápolunk, gondozunk, tanítottunk, tönkretesz egy magáról megfélekedett községi tanító — a mi jogos várakozásunk reményességét, a mi vetésünket az Ur szőlőjében s aranykalászok helyett kóro aratásunk dija.” E magas stílusban szaval a káplán ur. Hát boncoljuk csak meg kissé, csak egy kissé, ezt az ápolást, gondozást, vetést stb.

Ápolás-e az, ha valaki az elültetett palántát heteken át meg se nézi? Önök úgy tesznek tisztelendő ur, mert nem egyszer maradt el már öt hittanóra egymásután, holott csak kettő van egy héten, ami miatt — lásd fentebb — oly szépen panaszkodik is a buzgó hitoktató!

A gondozás pedig talán az, hogy a szépszemű lányok szemét ujjával nyomkodja be a hitoktató, úgy hogy azok a tanítójuknak panaszkodnak, hogy fáj utána a szemük.

Vagy talán az a nem szűnő fáradtságú ápolás, hogy a gazdasági

hogy az ő bünei többrendbeliek: nem respektálta a nemes ember személyét, azután becsületében is erősen sértegette, no meg kisebb-nagyobb kék foltokkal is bőségesen ellátta Sztanitz uramat. S mindezt valami hitvány forspont miatt! **Zsoldos Benő.**

Apró mesék.

A Dráma egyszer . . .

A Dráma egyszer kis faluba tévedt
S egy kocsiszínből Szekszpirből idézett.
De a közönség szundikált mellette
S a legszomorúbb részét — kinevette.

Mit tett a Dráma? — Alkalmazkodott:
Kifordított köpenyt és kalapot
S hogy tessék, kapta, a fejére állt
És magából — Bohózatot csinált.

Az Unalom egy ízben . . .

Az Unalom egy ízben útra kelt
S egy kávéházban társaságra lelt.
„No — gondolá — most végre megtaláltam
A kört, amelybe rég epedve vágytam:

Ez egyszer magam kimulathatom!
S közéjük ült. — De óh mi borzalom,
Itt lelt fészkeré csak az unalomnak!
— Valamennyien — humoristák voltak.

Balla Miklós.

ismétlő iskolában, ahol — Isten látja — legnagyobb rá a szükség — egyáltalán nincs vallásoktatás?

Tényleg aranykalászokat tett tönkre Kiss Pál bűnössége — ez igaz. De nem a tisztelendő urak buzgó vetéseit, oh nem! És nem a tanító tette azt tönkre, hanem a kimutathatóan nemzedékeken át degenerálódott erkölcsű ember, aki ekként vétkezett volna akkor is, ha napszámosnak születik avagy császárnak, sőt még akkor is, ha véletlenül katolikus káplán.

Azonban tényleg, mi, bezdáni tanítótestület, egy alaki hibát tényleg követtünk el az ügy körül. — Nem informáltuk ugyanis a lapokat; így látott napvilágot az a sok nem helyes adat a körülményekről. De ez nem fő dolog; és még ezt is lehet menteni. Az igazgató, aki ilyes intézkedésekre kompetens, betegen feküdt, — és én a sok izgalomtól a feljelentést követő napon szintén ágyam estem. A többi tanító nem volt kellőleg informálva és azt tevő, ami legbölcsebb: semmit sem tevé.

Egyébként kezdem látni, hogy ennek a tökéletlen kis cikknek tulbőven és túlérdemlegesen felelek. De ha már itt tartok, elmondom azt is, hogy a tisztelendő ur — talán szerzői hiúságból, talán jobb okból — elkövette azt a menthetetlen hibát, hogy cikkét a vérszopó farkasról és „társairól” az iskolás leányok között osztogatta és így olvasásával megmetelyezte azokat is, akik mentve voltak. Meglehet, hogy ők ezt kapálásnak és vetésnek nevezik; de akkor olyan kapálás ez, amely gyökerestől vágja ki a Jót — és olyan vetés, melynek Gyom terem nyomán.

A községi és állami iskolák intézményét, nem félek, hogy megingatta volna e dörgés. Erősen áll az a magalában. Pláne, ha úgy visszagondol az ember, hogy hát, izé, — mi tőrés tagadás . . . ej no, hát római katolikus iskolánál is volt már ily eset. Távol legyen ám tőlem, hogy ezt revansvádlásképpen említsem, hiszen rávilágítottam, hogy ez egyéni bűn és ha valakit a község megválaszt, az állam kinevez, a püspök felszentel, a sziveket és veséket meg nem vizsgálhatja. Ezt csak az Isten tudja, aki engedi és bünteti a bűnt.

Még egyet a tisztelendő ur cikkére. Ő, amint látom, a néphez beszélt és képzelem, mennyire meghatotta őket, sőt az öreg, könnyen siró asszonykákat tán meg is rikkantotta az a sok szép, elöttük persze értbetetlen szó: moloch, profán (ezt rettenetes leszidásnak gondolták, fogadok), filtrirozni stb. . . . Ez kell a népnek! Fátyol, fátyol meg fátyol, ahelyett a rég óhajtott, imádkozott, könyörgött, előrehaladás helyett a világosság felé! mely különösen nálunk szükségesebb immár a falat kenyérnél. Nem aldatni kell a népet! Nem cse-csemő az, hogy álmából fel sem ébred, már új álomba zsongitjuk. Hadd nyissa ki szemét, hadd nyujtsa ki hatalmas termetét, hadd emelje fel erős szavát a nép a felé, ami jó, okos — fel kell a népet ébreszteni! Ha úgy én tehetném meg, de boldog lennék . . .

S most mégegyszer rátérek, hogy

a tisztelendő ur cikke igen jelentéktelen kis valami, jelentékennyé csak az teszi, hogy ily fogyatékos irritudással és meggondolatlan, komolytalan kirohánással is meg lehet sérteni egy testületet. Ez a testület elvégre meg nem ijedt és most, hogy dühöm a tisztelendő ur cikke ellen — mint minden főlöszleges ellen — lecsillapult: kicsit mosolyogva, de azért illő tisztelettel kérdezem meg a tisztelendő urat: hogy is áll a dolog azzal a nürnbergi tölcserrel?

A bezdáni tanítótestület nevében:
Csajdáné Janda Matild.

Választott bíróság.

Az 1907. évi XIX. törvénycikkkel felállított választott bíróság, mely a betegségélezés és balesetbiztosítás különböző eseteiben van hivatva a meg nem elégedő fél jogkeresése folytán dönteni, még nem kezdhetette meg működését, mert a törvény magyarázására szolgáló végrehajtási utasítás csak most készült el a kereskedelemügyi miniszteriumban.

A függetlenségi és 48-as balpárt.

A függetlenség és 48-as pártkörből kilépett képviselők tegnapelőtt délután öt órakor a Bristol-szálló külön helyiségében tanácskozássra gyűltek össze. Az elnöki széket, mint legidősebb, Szappanos István foglalta el. Üdvözölte a megjelenteket és felkérte Nagy Györgyöt a jegyzőkönyv vezetésére. Ezután utalva az indokokra, melyek képviselőtársait a függetlenségi pártkörből való kilépésre indították, felvetette a kérdést, vajjon elvtársai elérkezettnek látják-e az időt, hogy a tiszta függetlenségi és 48-as program sértetlen fentartásával párttá alakuljanak. A kérdéshez a gyűlésen résztvevők egyenkint hozzászóltak. Az elhangzott vélemények alapján a korelnök megállapította, hogy a megjelentek egyhangulag kívánják az ellenzéki függetlenségi és 48-as párt megalakítását, ennél fogva az új pártot megalakultnak mondja ki. Együttal kéri, hogy a pártnak címét állapítsák meg. Többek hozzászólása után elhatározták, hogy az új párt címe lesz: Függetlenségi és negyvennyolcas balpárt. Ezután egyhangulag megválasztották elnöké Szappanos Istvánt, alelnökké Babocsay Sándort és Csépan Gézát, gazdává Molnár Jenőt, jegyzőké Nagy Györgyöt és Hoffmann Ottót. Az elnök javaslatára három bizottságot alakítottak. A párt nevében kiadandó kiáltvány és az alapszabályok megszerkesztésére, az országos pártszervezésre és a parlamenti akció vezetésére. Kimondta ezután a párt, hogy a függetlenségi és 48-as programot sértetlenül fentartja, a szönyegen forgó kérdésekben a kormánnyal és a koalíciós többséggel szemben erélyes ellenzéki álláspontot foglal el és a szólásszabadság érdekében megindított parlamenti harcot teljes erőből tovább folytatja. Elhatározták végül, hogy úgy a rendes tagokul jelentkező országgyűlési képviselők, valamint a kültagok egy képviselő párttag ajánlatára titkos szavazással vehetők fel. Szappanos István elnök ezután a jelenlévők lelkes éljenzése közben az alakuló gyűlést berkesztette.

A kormány és az obstrukció.

Justh Gyula képviselőházi elnök a folyosón kijelentette, hogy tévesek azok a hírek, hogy értekezlet volt nála, melyen a kormány tagjai az obstrukcióval szemben való magatartásukat beszéltek meg.

A művészet népszerűsítése.

Magyar festők művei Zomborban.

A magyar kultúrának legszebb virága a művészet. Irodalmunk, zenénk, színészetünk is óriási léptekkel haladt előre az utolsó negyedszázad alatt, de képzőművészetünk hátróztottan európai nivóra emelkedett s kiállja a versenyt a művelt Nyugat akármelyik nemzetének művészetével is. Még szédítőbb lehetne azonban ez a haladás, ha művészetünk közönsége nemcsak a legfelső tízezer arisztokratikus köreire szorítkoznék, hanem utat találna a művelt középosztály szélesebb rétegeibe is. Am a műtermékek horribilis ára elriasztja a középosztályt a képvásárlásoktól s a kiállításokon amúgy is nehezen hozzáférhető képek beszerzésével járó nehézségek és rengeteg költség arra szorítja a még oly választékos izlésű műbarátokat is, hogy szobáik falait silány külföldi olajnyomatokkal és más művészietlen reprodukciókkal ékteleintsék el.

E visszas állapot más bajokat is idéz elő. Modern fiatal festőművészeink mind nagyobb arányokat öltő művészeti produkciója nem talál piacot és így munkáikat nem értékesíthetvén, nélkülözik azokat az anyagi feltételeket, melyek nélkül a legnagyobb tehetség sem fejlődhetik. Közönség és művészet így egymástól távol élvén s minden egymásra utaltságuk mellett sem találhatván meg egymást, nem fejlődhetik kellőképp a műizlés, nem találhat támogatásra a fiatalabb festőnemzedék s nem juthat olesó, de amellet igazi műtermékhez a közönség.

E hiányokon segíteni, a művészeket és a közönséget közelebb hozni egymáshoz, az olesó, de artisztikus műtermékeknek minél szélesebb néprétegeket meghódítani! — ez a legújabb művészeti vállalkozás a Magyar Művészet Műkereskedés célja s egyben programja. Művészeti, kulturális, hazafias és egyben szociális program ez, melynek megvalósítása a lehető legegyszerűbb. Elsősorban ki kell szorítani azokat a silány külföldi olajnyomatokat és művészietlen reprodukciókat, melyekért annyi magyar pénz vándorol külföldre s ugyanilyen mérsékelt áron kizárólag magyar festők eredeti olajfestményeit kell bevinni a közönség közé. A magyar művészet népszerűsítésének, a modern fiatal festőművészek támogatásának a műizlés fejlesztésének és a magyar lakás művészi feldisztésének ez az egyetlen útja.

E cél elérésére a vállalat nem riad vissza attól az áldozattól sem, hogy a modern fiatal festők műveiből esetről-esetre, a közönség támogatásának és érdeklődésének arányában kiállításokat rendezzen a vidék egyes nagyobb kulturális gócpontjain, sőt, amennyiben lehetséges, állandó kiállítási helyiségeket tartson fenn a fővárosban, hol az újabb modern műtermékeket bemutathassa, de fő tevékenységét mégis arra fordítja, hogy a magyar festők műveivel magukat az egyes művásárlókat keresse fel.

Az új üdvös és hazafias kulturális intézmény elnöke gróf Vay Péter pápai praelátus, a kiváló esztétikus és műtörténész, művészeti igazgatója dr. Rózsa Miklós, az ismert művészeti író, ügyvezető-igazgatója Füredi Károly, mutatósa Honti Nándor festőművész.

Örömmel regisztráljuk, hogy a vállalat ügyvezető-igazgatója, Füredi Károly ur legközelebb városunkba is ellátogat a művészet propagálására s mi már eleve is műszerető közönségünk meleg jóindulatába ajánljuk a szép és eszményi célu vállalkozást.

H i r e k .

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Varga Imre szabadkai törvényszéki segédtelegkönyvvezetőt a bajai kir. járásbíróshoz telegkönyvvezetővé nevezte ki.

Városi közgyűlés. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága holnap délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A kiküldött bizottság jelentése az ovodák céljára felajánlott helyek, illetve házak tárgyában. (III-ik

szavazás.) 2. A Cservenka városrészben levő Zsák-utca megnyitáshoz szükségendő idegen terület megvétele s illetve ennek folytán fölöslegessé váló terület eladása. (III-ik szavazás.) 3. Konyovits István és 9 társa kérvénye a sikarai ut mentén levő városi maradvány földek örök áron leendő eladása iránt. (III-ik szavazás.) 4. A városi tanács előterjesztése Méré Ignác építkezése folytán a Radisits-utca szabályozása céljából szükségendő 38 □ öl terület megszerzése tárgyában.

Munkások kiténtetése. A földmívelésügyi m. kir. miniszter Rizányi Márton bajsai, Kramli Mihály kisszállási, Kosulyák Pál paripási, Eisele József szilbereki, Róth Ádám kiskéri, Huber Mátvás regőcei, Orscik Mátvás adai, Hornyák Dömötör boldogasszonyfalvai, Maurer Antal ujjalánkai, Kovacev Alexa péterrévei, Máder Lajos temerini, Foltin Pál ujfutaki, Schiebli József szondi és Allaga Pál (Angyi) nemesmiliticsi gazdasági munkásoknak illetve cselédeknek Fernbach Károly főispán közbenjárására 100—100 kor. jutalmat engedélyezett és őket elismerő oklevéllel tüntette ki.

Küldöttség az érseknél. A bácskerteszi községi előljáróság a mult héten deputációban járt Kalocsán dr. Városy Gyula érseknél. A küldöttség a község szegénységére való tekintettel iskolai segítséget kért az érsektől. Az érsek egy tanterem felépítésére ötezer korona segélyt ígért a bácskertesieknek.

Bolthelyiségek bérbeadása. Zombor sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a városháza épületében levő összes bolthelyiségek 1908. évi március hó 31-én délelőtt 10 órakor Latinovits Szaniszló tanácsnok hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 1908. évi november 1-étől kezdődő 6 évre bérbeadottnak. Bánatpénzül az eddig fizetett bérösszeg 10%-a készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban az árverező bizottság kezéhez teendő le.

Ismét bankpanama. Egy kisebb vidéki pénzüzetet gazdálkodásáról rántja le a leplet az alábbi tudósítás, mely megdöbentő képet ad arról, hogy az ellenőrzés hiánya mily szomorú eseményekre szolgáltat alkalmat. Ópalánkán nemrég alakult meg a földműves egylet takarékpénztára. A takaréknak az egyik salgótarjáni bank kölcsönzött nagyobb összeget és a bank a napokban leküldte megbízottját, hogy revideálja a bank könyveit. A bank megbízottja 180,000 korona hiányt talált a takarékpénztárnál. A takarékönyvelője, Mercluft Antal tanító agyonlötte magát. Az öngyilkos könyvelő levelet hagyott hátra, amelyben elődjére, Antalitz Hugó tanítóra akarja kenni a panamak ódiomát. A palánkai gazdák közt természetesen nagy izgalmat keltett a sikkasztás híre és általános a részvét az öngyilkos könyvelő felesége és két kis árvája iránt. A pénzüzetben a legvagyonosabb gazdák vannak érdekelve.

Rákóczi és március 15-ike. A kettő együvé kerül ebben az évben. Rákóczi lovasszobra fölállításának hazafias célja és a vértelenül kiküzdött magyar szabadság hajnala, március 15-ike nevezetes napforduló ebben az évben. Ezen a napon lesz a m. kir. lottóigazgatóság hivatalos helyiségében megtartva Rákóczi lovasszobra sorsjátékának húzása. Ezen a napon jut „a Fortuna szekerén okosan ülőknek“ (ahogy Faludy Ferenc enekli) összesen *kilencven ezer korona értékű nyeremény.* És ezen a napon mutatja meg a hazafias közönség, hogy történelmi nagyjai iránt van szívében kegyelet. Mert Andrassy Gyula gróf védnökségével alakult szoborbizottság ekkor tudja meg, hogy a hazafias áldozatkészséget nem hiába szölitotta. Kívánjuk, hogy a bizottság ezt jelenthesse. A sorsjegyek árát március 15-éig a postára kell tenni. Egy sorsjegy ára 1 korona.

Korcsmai duhajkodás. Garai tudósítók írja, hogy Sibalin József betért a falu nagykorcsmájába és egy pohár bort kért. Alig hörpintette le azonban az első kortyot, kellemetlen és főleg kínos meglepetés érte. A szomszéd asztalnál ülő Dujmov Miklós egy borral telt üveget vágott a fejéhez. Sibalin koponyája bezuzódott. Sibalin támadóját feljelentette a bajai bíróságnál.

Bucsuéstély. Nebl Illés hódási adótárnoknak Mezőturra való áthelyezése alkalmából f. hó 8-án ismerősei és tisztelői bucsulakomát rendeztek a Huck-féle vendéglőben.

Halálozások. Walient József, zombori köztisztviselőben álló iparos kedden reggel életének 67. évében hosszas szenvedés után elhunyt. A gyászír városzerte nagy részvétet keltett és annak hírére az ipartestület és a kaszinó épületeire kitézték a gyászlobogót. Temetése tegnap délután ment végbe nagy részvét mellett a Zrinyi-utcai gyászházból. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

Loogó Simon földbirtokos kedden délelőtt 65 éves korában Zomborban meghalt. Temetése szerdán délelőtt 11 órakor volt a Rákóczi-ut 41. szám alatti gyászházból.

Az ipartörvénytervezet népszerű ismertetése. Az iparosok és kereskedők részéről évtizedek óta várva-várt ipartörvény revízió végre napirendre került és amint közöltük, a kereskedelemügyi miniszter megküldte már a törvénytervezet első részét véleményadás végett a kamaráknak, ipartestületeknek, hatóságoknak stb. A kereskedelemügyi miniszter, mint a leiratokból kivehető, nem foglalt még állást a tervezet egyes rendelkezései dolgában, hanem előbb megismerni kívánja az érdekeltek kívánalmait és törekvéseit, épp ezért kívánatos, hogy e tekintetben az érdekeltek óhaja és a közvélemény tömören, imponáló mértékben jusson kifejezésre. Ez érdekből Szabó Gyula szegedi kereskedelmi és iparkamarai másodtitkár a tervezetet magyarázó szöveggel, a régi törvény rendelkezéseire való utalásokkal olesó füzetekben kiadta, hogy minden érdekelte hozzájuthasson az öt érdeklő szabályok megismeréséhez. E füzetek az ipartestületnél és a könyvkereskedésekben kaphatók, olesók és kiválóan alkalmasak a törvénytervezet tanulmányozására.

Az egyenruha barátja. Király János ismeretlen illetőségű egyen gyalogszerrel vándorol egyik városból a másikba. Azért tehette ezt Király János, mert előkelő neve dacára is csavargó, aki apróbb lopásból és koldulásból tengeti életét. Király országkörüli útjában most Bajára is elvetődött, ahol betért Kapdebó József honvédhuzár főhadnagy lakására. Az előszobában nem talált semmi egyebet, csupán egy tiszt köpenyt. A csavargó úgy gondolkodott, hogy egy Királynak mindig illik a tiszt köpeny s ezért kérdés nélkül magára vette azt. Nem mehetett azonban benne messze, mert az utcán észrevették s letartóztatták.

A Bácskai Hitelbank ügye. A Bácskai Hitelbank vezérigazgatóját, Fűredi Jákót hétfőn tizennyolc napi fogság után az ügyészség indítványára szabadon bocsátották. A rendőrség áttette az ügyészséghez a befejezett nyomozás iratait. Dr. Winkler István ügyész áttanulmányozta a rendőrkapitány jelentését s a kihallgatásról felvett jegyzőkönyveket s indítványt terjesztett elő a vizsgálóbíróhoz, melyben tekintettel arra, hogy a nyomozás be van fejezve és az esetleges büntetés nem oly nagy, hogy Füredi szökésétől tartani kell, indítványozta, hogy bocsássák szabadon a letartóztatott vezérigazgatót. A vizsgálóbíró az ügyész indítványára nyomban meghozta a végzését, melyel elrendelte Füredi szabadonbocsátását.

A számár tragédiája. Egy szegény, szürke csaci kimulásáról tanuskodik az a feljelentés, amely a napokban érkezett a bajai bírósághoz. A szegény füles annak az igazságnak az áldozata, hogy „sötétben minden számár fekete.“ Garjanac Marin béregi lakos este valami gyanus neszt hallott a kertje felől. Kapta hát a revolverét és kirohant. Ott valami fekete foltot látott a ház felé közeledni. Garjanac azt hitte, hogy az ördög jött hozzá látogatába s ijedtében revolverével háromszor rálött a fekete foltra. A folt egy nagyot ordítva elterült a földön. Ekkor kisült, hogy a tévedés áldozata Nikolin Lovra ártatlan szürke számara. Nikolin Lovra feljelentette idegen vagyonrongálásért Garjanac Marint. Ez meg azzal védekezik, hogy azt hitte, hogy az ördög van a kertben.

Háziestély. A zombori magyar Olvasókör választmánya f. hó 18-án, szerdán este 9 órakor háziestélyt rendez, melyre a kör tagjait családjokkal és vendégeikkel együtt ezuton meghívja.

Lefegyverzett erdőőr. Idősebb Nagy József a béregi határban levő erdőből fát vett. A fát ifjabb Nagy József és társai akarták hazaszállítani. Amikor a fát a kocsira rakták, az erdőőr igazoló bárcát kért tőlük. Minthogy azonban ilyent nem tudtak felmutatni, megakarták akadályozni az elszállítást. Ifjabb Nagy József és társai erre fejszét ragadtak, rárohantak az erdőőre, alaposan elverték és a fegyvert elszedték tőle. A támadók ellen megtették a büntető feljelentést.

Csöd. A szabadkai kir. törvényszék a Zenta alvégi keresztyén fogyasztási szövetkezet zentai cég ellen a csődöt elrendelte. Tömeggondnokul dr. Solti Ádám zentai, helyettesévé dr. Hahn Izidor szabadkai ügyvédek neveztek ki.

Elgázolt tiszti szolgál. Ujvidékről írják: Száz honvédszázados tisztiszolgája e hó 9-én szokás szerint gazdája lovát sételtatta a Duna partján. A ló hirtelen megijedve, megbokrosodott és elszabadulva száguldott tova. A tisztiszolga, bár a ló rajta átgázolt, utána szaladt, azonban nem tudta utólni, hanem egy szőlő előtt összeesett. Drach Máté, aki ugyanekkor szőlőjében tartózkodott, véletlenül akadt rá az össze-vissza rugdosott, véres mellű tiszti szolgára és azonnal jelentést tett a legközelebbi honvédlaktanyán, melynek emberei hordágyon vitték el az eszméletlen állapotban fekvő katonát. Sérülései súlyosak, de nem életveszélyesek.

Közgyűlés. A zomborvidéki rabsegélyező egylet f. évi március hó 15-én délelőtt 10 órakor tartja meg rendes évi közgyűlését a kir. törvényszék polgári üléstermében, melyre az egylet tagjait az elnökség meghívja.

Egy fürdőkádért — egy emberélet. Ikatics Antalnak valami atyafia halt meg Bajszentistvánon. Összegyűlt az atyafiság a halottas háznál és a temetés után halotti tort ültek. A halotti toron az atyafiság osztozkodott az örökségen. Ott volt az elhunytak egy barátja is és ez erőnek erejével elakartta vinni a fürdőkádat. Ebből perlekedés lett, amely később verekedéssé fajult. Verekedés közben Ditelján István életveszélyes sebet ejtett Ikatics Antal s Ikatics a kapott sérüléseiben a napokban meghalt. A vizsgálatot Ditelján ellen megindították.

Levesbe fult kis gyermek. Ujvidéki tudósítónk írja: Pavlukovics Lajos radonovác-pusztai földmives neje a napokban rövid időre kiment a konyhából és ezalatt örizetlenül hagyta 14 hónapos kis fiát, ki a bölcsőben aludt. Az asszony távollétében a kis fiu felébredt és kimászott a bölcsőből. A konyha padlóján egy nagy vasfazékban késszen állott az ebédre való leves. A kis fiu egyenesen a leveses fazékhoz mászott és addig próbálgatott a fazékba belenézni, míg fejével a forró levesbe esett. A gondatlan szülő ellen megindították az eljárást.

Névmagyarosítás. Goldstein József szabadkai lakos családi nevét a belügyminiszter engedélyével „Gerő”-re változtatta.

Országos zarándoklat Lourdesbe. Március hó 16-án mélt. Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök ur védnöksége, Giesswein Sándor apátkanonok lelki vezetése alatt külön vonaton országos jellegű zarándoklat indul Velence, Milanó, Genua, Marseille érintésével Lourdesbe. Részletes felvilágosításokkal szolgálnak a Magyar Utazási Vállalat R. T. menetjegyjelzői Budapest, Eskü-ut 3. és Erzsébet-körut 12.

NYILTTÉR. *)

Tekintetes szerkesztő ur!

Kérem sziveskedjék becses lapjában az alábbi soraimnak helyt adni, amelyek válaszul szolgáljanak becses lapjának 18. számában megjelent és „több műélvező” aláírással

*) Az e rovatban közöltéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

ellátott színházi botrányok című cikkére, amelyben személyem, mint a színházi tűzörtség ellenőrző közege iránt ezen szolgálatból kifolyólag kirohanást intéztek ellenem. Ezen kirohanásra az a válaszom, hogy az illető több műélvezőknek, akik a névtelenség homályába burkolva magukat megnevezni nem merik, alig hiszem, hogy fogalmuk van a színház tűzörsegi szolgálat ellenőrzésének teendőiről és kötelességeiről és épen ezen okból a több műélvező uraktól sem fogadok el szolgálatomra vonatkozólag semmiféle utasítást. Kirohanásukat ellenem pedig visszautasítom. Tessék a több műélvező uraknak beállni tűzoltónak, ne szégyeljék magukat azt a sisakot fejükre tenni és vörösfekete, csikos kenderövet, karabin és baltával derekukra felszijazva, velünk, önkéntesekkel együtt szolgálatot teljesíteni és dolgozni ott, ahol a szükség megkívánja, ugy ezen tűzoltói minőségben megfogjuk tudni, hogy a tűzoltónak és annak ellenőrzőjének mi a teendője, ha színházba van kirendelve őrségre, annak ellenőrzését miként kell teljesíteni.

Tessék tudomásul venni tisztelt „több műélvező” urak azt is, hogy a színházi tűzörseget nem a hivatásos tűzoltók — mivel annyi nincs, hogy azokat lehetne tűzörsegre kirendelni — hanem az önkéntesek teljesítik, de egyik neme sem a tűzörsegen sincs azért az őrségre rendelve, hogy a több műélvező uraknak testörseget képezzék, amint azt az illetők talán kívánják, vagy hogy a szűk karzati ülőhelyeken páholyhoz hasonló, kényelmes helyeket biztosítsanak és azt őrizet alatt tartsák. Az ülőhelyekhez való keskeny bejárat, amelyhez éppen ezen estén 2 tűzoltót is rendeltem, az egyiknek jelentéséből az tűnt ki, hogy azon a szűk bejáraton éppen a karzati ülőhelyeket elfoglaló uri emberek álltak meg, ahelyett, hogy azt a tűzrendészeti szabályokhoz képest szabaddá és ülőhelyeikre — ha volt — mentek volna. A karzatnak az általam való ellenőrzését igen is hogy teljesítettem. Hogy a több műélvező urak engem ott nem láttak, arról nem tehetek. Bizonyosan el voltak merülve az ellenem intézett kirohanások mikénti szerkesztésében akkor, amikor én a karzaton voltam. Mindenesetre azt várták a több műélvező urak, hogy majd mindegyiküknél külön-külön fogom magamat bejelenteni. No, majd más alkalommal megteszem, csak azt várják. Hogy én hol tartózkodom a színházi előadások alatt, a színpalak közt-e, vagy a páholy-folyosókon, ahhoz a több műélvező uraknak semmi közük és erre nézve utasítást az uraktól nem kérek. Hozzá teszem még azt is, hogy sem rendőri jogokkal, sem a jegyek és jegyszedők ellenőrzésével sem én, sem tűzoltóim feljogosítva nem vagyunk, kivált a karzaton nem, amelyre az oda feljáró közönségnek száma korlátozva nincs a rendőrség által, tehát sem én, sem tűzoltóim nem tehetjük a legjobb akaratunk mellett sem azt, amit a több műélvező ur tőlünk esetleg kívánt volna. Legyenek nyugodtak a t. több műélvező urak, hogy én a tűzoltás szolgálat terén kötelességemnek 25 éven át minden anyagi érdek és haszon nélkül tölem telhetőleg eleget tettem.

Tegyenek a t. több műélvező urak is ezen a tűzoltói teren a közérdekért annyit mint én és a tűzoltó-testület minden tagja és ne tessék engem és tűzoltó társaimat, — mivel szegényebb sorsú iparosok vagyunk — szolgálatunkat önként teljesítsük — amitől a több műélvező urak fázna — a dologhoz nem értve lekritizálni, ahol csak alkalmuk

nyilik a tűzoltóság ellen kirohanásokat intézni és bennünket ujságilag ledurungolni. Tessék a több műélvező urak és mindazoknak, akik a helybeli lapok útján adott alkalomkor az önkéntes tűzoltóság működését kritika tárgyává tették — önkéntes tűzoltónak beállni és ne szégyeljék magukat velünk tűzoltókkal szolgálatot tenni, ami sokkal nemesebb cselekedet volna, mint az, ha neveiket nyíltan megnevezni nem merve a tűzoltási szolgálathoz nem érte, engem és a tűzoltóságot, ahol csak tehetik hirlapilag lerántanak.

Szigethi István,
ügyv. h.-parancsnok.

Szerkesztői üzenet.

Cs. J. M. Örvendünk, hogy alkalmat nyújtott annak megbizonyítására, mennyire nem volt igaza annak a valakinek. Bajos is volna nekünk tévelygő juhoknak olyanoknak lenni. Az első helyre juttatással azt is kifejezzük, hogy mi közérdekűnek tartjuk a dolgot. A 20 fillér csatolása nélkül is eljuttattuk az üzenetet címére, de nem állunk érte jót, hogy meg lesz a fogamatja. A kedves ígéretet végül köszönettel leszögezzük.

Adományok

a Zomborbau, Bács-Bodrog vármegye székhelyén felállítandó Rákóczi szoborra.

XVI. SZÁMU KIMUTATÁS.

	Áthozat 6043.11 K
225. <i>Hatvan városi takarékpénztár</i> gyűjtőívén adakozott: Hatvan városi takarékpénztár r. t.	4.— K
226. <i>Bácsujfalu község</i> gyűjtőívén adakozott: Bácsujfalu község	5.— K
227. <i>Obecse—aracs—péterrévei ármentesítő társulat</i> gyűjtőívén adakozott: Obecse—aracs—péterrévei ármentesítő társulat Obecse	30.— K
228. <i>Besztercebánya sz. kir. város</i> gyűjtőívén adakozott: Besztercebánya sz. kir. város	20.— K
229. <i>Csákvai járás főszolgabírósa</i> gyűjtőívén adakozott: Az ujaradi szolgabírói hivatal	4.— K
230. <i>Körmend és körmendjárás i partestület</i> gyűjtőívén adakoztak: Kluge Pál 1 kor., Németh Gyula 1 kor., összesen	2.— K
231. <i>Hajdunánás sz. kir. város</i> gyűjtőívén adakoztak: Czuj Miklós 1 kor., Hajduböszörményi részvénytársulati takarékpénztár hajdunánási fiókja 2 kor., N. N. 1 kor., Pénzes M. 40 fill., id. özv. Reszegi Ferencné 16 kor., özv. Takács Lászlóné 10 kor., összesen	30.40 K
232. <i>Palona község</i> előjárósága gyűjtőívén adakoztak: Hirman Máté 1 kor., Hirman-Weinrich Ilonka 1 kor., összesen	2.— K
233. <i>Trencsényi m. kir. állami építészeti hivatal</i> gyűjtőívén adakoztak: Fischer Béla 1 kor., Grün Gyula Zsolna 5 kor., Kardos József 2 kor., N. N. 30 fill., Schlesinger Simon Bobót 2 kor., Szmetana Samu Hólak 2 kor., Váradi Jenő 1 kor., összesen	13.20 K
234. <i>Küllöd község</i> gyűjtőívén adakoztak: Gáspár Vendel 2 kor., Küllöd községe 10 kor., Stelezer András 1 kor., Telegdi család 1 kor., Zátanyi József 2 kor., ösz.	16.— K
235. <i>Lollok Lénárd</i> Wien Pázmáneum. gyűjtőívén adakozott: Lollok Lénárd	30.— K
236. <i>Neszmirák Mátyás</i> Örszálás, gyűjtőívén adakozott: Neszmirák Mátyás	2.— K

Összesen 6201.71 K

Vujevich Alajos,
pénztárnok.

Eladó gőzmalom.

Egy **gőzmalom**, mely évenként 24000 korona tiszta jövedelmet hoz, családi okokból **azonnal eladó**. Készpénz kell hozzá 50000 korona. A malom 12 km. távolságra van a vasuti állomástól, forgalmas műuton. Bővebb felvilágosítást nyújt

V. Wirth
Bjelovár (Horvátország).

10-8

Eladó dohánytőzsde.

Zomborban, a Kossuth Lajos-
■ utcában levő jóforgalmu ■

dohánytőzsde

családi okok miatt azonnal
eladó. Bővebb felvilágosítás
3-2 nyerhető a kiadóhivatalban.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

Családi viszonyok

miatt Szlavonia Bródban vi-
rágzó jól jövedelmező legújabb
felszereléssel berendezett

gépműhely,

melynek az egész környéken
concurensse nincsen, házzal és
esetleg gazdasági gépekkel
együtt jutányos áron eladó.

4-2 Bővebbet a kiadóhivatalban.

782/1908. sz.

Pályázati hirdetmény.

Jánoshalma községben elhalálozás folytán üresedésbe jött egy gyalogrendőri állásra ezennel pályázatot nyitunk, miért is felhívjuk mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **1908. évi március hó 20-ig** alulírott előjárásnál nyujtsák be.

Javadalmazás: havi utólagos részletekben évi 600 korona készpénzfizetés és egyenruházat.

Jánoshalma, 1908. március hó 6-án.

Kopeczky Győző, Komáromi Gergely,
jegyző. 2-2 bíró.

1730/1908. kig. szám.

Pályázati hirdetmény

Topolya községben üresedésben levő községi irnok állás betöltése céljából pályázat hirdettetik.

Ezen állás javadalmazása havi előleges részletekben 1000 korona.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg irt pályázati kérvényüket a vármegyei 6/887. kgy. számú szabályrendelet 9. §-nak megfelelőleg felszerelve **folyó évi április hó 9-éig** annyival inkább nyujtsák be, mivel később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Választási határnapul 1908. évi április hó 11-ik napjának d. e. 9 órája tüzetett ki. Topolya, 1908. évi március hó 9-én.

2-1

Császár Péter,
főszolgabíró.

297/1908.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Sajkásgyörgye nagyközségében üresedésbe jött községi orvosi állásra pályázatot hirdetek.

Az állás a következő javadalmazással van egybekötve:

1. Évi fizetés 1600 korona.
2. Trachomások gyógykezeléséért 200 korona.
3. Szabályrendeletileg megállapított vágatási biztosi díjak.
4. Természetbeni lakás.
5. Beteglátogatásért és vénnyírásért nappal 40 fillér, éjjel 80 fillér.
6. Egyéb kiküldetéseken a szabályrendeletileg megállapított díjak.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. és az 1876. évi XIV. t. c.-nek megfelelőleg felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám **folyó évi április hó 10-éig** annál is inkább nyujtsák be, mert a későn érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Megjegyzem végül, hogy a magyar nyelv mellett a szerb és ruthén nyelv tudása is kívánatos.

Zsabya, 1908. március hó 5-én.

Dr. SZÉCHÉNYI TAMÁS,

53-3-1

főszolgabíró.

Egy gör. kel. vallásu uri család gyermekei mellé keres **egy 15-16 éves**

magyar leányt,

ki a magyar nyelvet tökéletesen bírja és a gyermekeket a magyar nyelvre oktatni képes. — Bővebb felvilágosítás 3-2 nyerhető a kiadóhivatalban.

Faeladás.

A garai róm. kath. temetőben (a vasuti állomás mellett) **folyó hó 19-én** nyilvános árverés útján 400 drb **ákactörzs** lesz eladva készpénzfizetés mellett. Árverezni szándékozók ugyanaz nap délelőtt 9 órakor a helyszínén legyenek.

Gara, 1908. évi március hó 8-án.

Az egyháztanács.

Igazság.

POLITIKAI HAVISZEMLE.

A LEGRADIKÁLISABB MAGYAR UJSÁG.

SZERKESZTI

Dr. PATAJ SÁNDOR ügyvédő ZOMBOR.

Magyarország függetlenségi törekvéseinek és az emberiség szociális haladásának összegegyeztetője. Igazságügyi, társadalmi és irodalmi félszepségek, hibák ostorozója. Minden irányban demokrata, radikális, szabadon gondolkodó folyóirat.

Előkelő munkatársakkal, népies hanggal, tisztességes modorral.

Hirdetéseit olcsók és állandó értékűek.

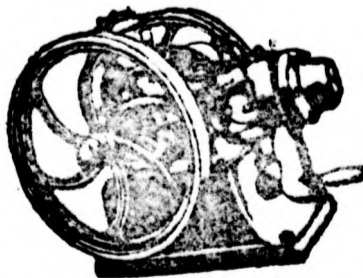
Egy egész oldal hirdetési ára 1 óra 20 kor., egész évre 200 korona.

Egész évre 1 forint.

Eredeti svéd gyártmányu BOLINDERS NYERSOLAJMOTOROK és NYERSOLAJLOKOMOBILOK

RUNDLÓF SZABADALMA!

Ezernél
több
üzemben!

Ezernél
több
üzemben!

Üzemük a létező legolcsóbb, legmegbízhatóbb.

Szerkezetük szabatos, könnyen érthető, könnyen hozzáférhető, — a por elől védve van. Kezeléshez nem kell gépész. Megindítás után nem kell felügyelet. Pénzügyi felügyelet nincsen — Bármely üzemhez és bárhol használhatók. Motorok 3-tól 100 lóerőig és feljebb. — Lokomoblok 5-től 20 lóerőig. Szakszerű felvilágosításokkal, árjegyzékekkel, ajánlattal és referenciákkal kívánatra díjmentesen szolgálunk.

SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TARSA gépraktár és műszaki iroda
BUDAPEST, V., Váci-körut 26. — Távirati cím „USZU” Budapest.

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

ÉRVÉNYES 1907. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Oda						Budapest—Zimony—Belgrád.						Viszaza	
gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.	gyorsv.	szem. v.	
7.00	7.15		1.55	3.20	10.10	ind.	BUDAPEST k. p. u.	érk.	5.50	10 15	1.00	6.55	
10.15	12.37		6.15	6.36	3.54	érk.	SZABADKA	ind.	11.50	5.05	9.51	1.52	
10.30	1.27	4.15		6.48	5.30	ind.	SZABADKA	érk.	10.21	7.23	9.39	1.26	
	1.56	4.43		7.10	6.02		Csantavér		9.52	6.53		12.58	
11.05	2.22	5.09		7.25	6.27		Bács-Topolya		9.29	6.31	9.07	12.33	
11.23	2.47	5.36		7.42	7.05		Hegyes-Feketehegy		8.68	6.02		12.04	
11.37	3.07	5.55		7.55	7.27		Verbász		8.36	5.37	8.39	11.45	
11.51	3.27	6.17			7.46		O-Kér		8.09	5.13		11.19	
12.02	3.43	6.34			8.13		Kiszács		7.46	4.54		11.03	
12.20	4.03	6.55		37	8.34	érk.	UJVIDÉK	ind.	7.22	4.30	7.56	10.42	

Oda						Szeged-Rókus—Szabadka—Dálya						Viszaza		
szem. v.	szem. v.	szem. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	tvssz.	sz. v.	sz. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	sz. v.	sz. v.	
3.05	7.48	11.30	3.10		4.55	6.30	8.15	ind.	SZEGED-ROK.	érk.	7.06	10.48	2.52	7.53
3.22	8.04	11.46	3.29		5.11	6.57	8.33		Röszke		6.51	10.33	2.38	7.39
3.36	8.18	12.00	3.44		5.26	7.28	8.49		HORGOS		6.38	10.21	2.25	7.27
3.50	8.31	12.13	3.58		5.39	7.51	9.04		Királyhalom		6.25	10.09	2.11	7.16
4.05	8.44	12.28	4.14		5.52	8.12	9.25		Palios		6.13	9.55	1.58	7.05
4.17	8.55	12.40	4.27		6.03	8.31	9.38	érk.	SZABADKA	ind.	6.00	9.44	1.47	6.55
5.00	10.25	2.02		6.50	7.00			ind.	SZABADKA	érk.	6.46		1.00	5.58
5.25	10.50	2.26			7.30				Tavankut		6.13	9.16	1.00	5.58
5.45	11.13	2.46		7.19	7.56				Bajmok		5.49		12.38	5.34
6.16	11.45	3.17		7.41	8.32				Nemes-Militics		5.02	8.45	12.21	5.17
6.30	11.59	3.31		7.53	8.50			érk.	ZOMBOR	ind.	4.40	8.19	11.45	4.41
7.19	12.26	4.00		8.13					Prigl.-Szent-Iván			8.07	11.30	4.25
7.34	12.39	4.13		8.23					Szonta			7.45	10.55	4.00
7.46	12.50	4.24		8.33				érk.	GOMBOS	ind.		7.33	10.37	3.46
9.18		5.25		9.35				ind.	ERDŐD	érk.		7.21	10.25	3.34
9.30		5.37		9.45				érk.	DÁLYA	ind.		6.13	9.17	3.03
												6.02	9.05	2.50

Oda						Kiskun-Halasz—Bácsalmás—Rizyica						Viszaza	
v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	
3.50	11.50	6.00	ind.	KIS-KUN-HALAS	érk.	5.44	2.27	10.24					
4.03	12.03	6.13		Kopolya		5.32	2.14	10.11					
4.20	12.20	6.29		Fehértó		5.16	1.57	9.54					
4.37	12.36	6.45		Terézhalom		5.00	1.40	9.37					
4.58	1.08	7.03		Jankovác		4.48	1.27	9.24					
5.25	1.42	7.23		Mélykut		4.20	12.45	8.44					
5.48	2.05	7.44		Kudics		4.00	12.11	8.15					
5.56	2.13	7.52	érk.	BÁCSALMÁS	ind.	3.51	12.00	8.04					
6.16	2.49	8.14	ind.	Madarász puszta	érk.	3.41	11.21	7.29					
6.36	3.09	8.29		Bácsmadaras		3.26	11.01	7.09					
6.49	3.27	8.37		Sanac puszta		3.18	10.51	6.59					
6.57	3.35	8.44		Katymár		3.11	10.34	6.42					
7.17	4.00	8.53		Legyen puszta		3.00	10.21	6.29					
7.29	4.12	9.03		RIZYICA	ind.	2.49	9.58	6.08					
7.45	4.28	9.16	érk.			2.35	9.40	5.50					

Oda						Ó-Becse—Ujvidék						Viszaza	
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	
4.50	9.45	4.20	ind.	Ó-BECSE	érk.	6.56	12.43	7.31					
5.12	10.11	4.42		Bács-Földvár		6.35	12.20	7.10					
5.34	10.31	5.02		Csurogh		6.19	11.53	6.53					
5.54	11.02	5.22		Zsablya		5.55	11.19	6.26					
6.09	11.18	5.39		Gospodince		5.29	10.46	6.11					
6.32	11.45	6.02		Temerin		5.13	10.28	5.55					
6.41	11.54	6.11		Járek		4.57	9.59	5.37					
6.54	12.09	6.24	érk.	VASKAPU	ind.	4.43	9.43	5.23					
7.01	12.13	6.25	ind.	VASKAPU	érk.	4.42	9.42	5.22					
7.25	12.40	6.49	érk.	UJVIDÉK	ind.	4.17	9.15	5.00					

Oda						Ujvidék—Vaskapu—Tittel						Viszaza	
sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	
6.37	5.10	ind.	UJVIDÉK	érk.	6.00	3.01							
7.00	5.37	érk.	VASKAPU	ind.	5.33	2.38							
7.05	5.38	ind.	VASKAPU	érk.	5.28	2.33							
7.31	6.07		Káty		5.06	2.15							
7.42	6.19		Tiszakálmánfalva		4.43	1.56							
7.57	6.39		Kovil-Szent-Iván		4.25	1.41							
8.11	6.58		Vilova—Gardince		4.04	1.26							
8.24	7.16		Lok		3.48	1.14							
8.37	7.30	érk.	TITTEL	ind.	3.32	1.00							

Oda						Hegyes-Feketehegy—Palánka						Viszaza	
v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	
7.10	3.03	7.47	ind.	HEGYES-FEKETEHEGY	érk.	5.41	11.17	5.22					
7.29	3.27	8.07		Telecska		5.21	10.58	5.02					
7.47	3.52	8.36		Kula		5.10	10.47	4.51					
7.57	4.04	8.46		Béla-puszta		4.45	10.25	4.30					
8.10	4.34	9.04		Torza		4.33	10.13	4.19					
8.34	5.04	9.28		Deszpot-Szt-Iván—Pivnica		4.16	10.00	4.01					
8.50	5.28	9.44		Szilbás		3.51	9.35	3.37					
9.21	6.14	10.04		GAJDOBRA		3.40	9.24	3.26					
9.53	6.50	10.35	érk.	PALÁNKA	ind.	3.00	8.18	2.35					

Oda						Szabadka—Baja						Viszaza	
sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	
4.50	10.35	1.42	7.05	ind.	SZABADKA	érk.	9.29	13.48	8.20	10.28			
5.25	11.10	2.17	7.38		Csikéria		8.66	12.16	5.48	9.52			
6.03	11.46	2.54	8.09		Bács-Almás		8.34	11.55	5.27	9.22			
6.09	11.51	3.00	8.14		Almás		8.19	11.40	5.12	9.06			
6.33	12.15	3.26	8.42		Bikity-Borsód		7.54	11.15	4.47	8.38			
7.07	13.48	4.00	9.16	érk.	BAJA	ind.	7.17	10.40	4.12	7.52			

Oda						Baja—Ujvidék						Viszaza	
v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	
4.00	7.22	1.15	ind.	BAJA	érk.	8.53	3.23	7.00					
4.11	7.32	1.25		Baja-szállásváros		8.46	3.15	6.52					
4.25	7.45	1.38		Vaskut		8.31	2.59	6.36					
4.51	8.10	2.01		Gara		8.10	2.37	6.10					
5.09	8.26	2.16		Rigyica		7.55	2.17	5.47					
5.37	8.54	2.39		Sztanisics		7.38	1.57	5.25					
5.56	9.12	2.56		Gákova		7.14	1.28	4.58					
6.15	9.31	3.14		Nenadies		6.55	1.08	4.34					
6.25	9.41	3.23	érk.	ZOMBOR (étk.)	ind.	6.45	12.57	4.23					
6.25	6.51	3.46	ind.	ZOMBOR (étk.)	érk.	6.10	11.20	7.00					
6.31	6.57	3.52		Zombor-vásártér		6.03	11.13	6.52					
6.41	7.07	4.02		Fernbach-szállás		5.54	11.04	6.41					
6.50	7.16	4.11		Zsárkóvác		5.46	10.56	6.32					
7.06	7.30	4.25		Ó-Sztapár		5.32	10.42	6.15					
7.35	7.49	4.44											

2969/polg. 1908. szám.

Hirdetmény.

A magyar kir. kereskedelemügyi miniszternek 1907. évi május hó 15-ik napján 34016 III-1-1907. szám alatt kelt és a zombor—óbecsei h. é. vasut céljaira Ószivác község határában fekvő Ószivác község és az ósziváci községi iskolaalap tulajdonát képező ingatlanokból szükséges földterületekre a kisajátítási eljárást elrendelő határozata következtében megtartott kisajátítási eljárás során a zombor—óbecsei h. é. vasut között egyrészt és a kisajátítást szenvedett földtulajdonosok között másrészt a kártalanítási árra egyezség létre nem jövén,

a kir. törvényszék Ószivác község határában fekvő Ószivác község tulajdonát képező, az ósziváci 384. sz. betétben felvett 5885. hr. sz. 49 hold 782 ölből 3 hold 416 öl legelő, — 5885. hr. sz. 49 hold 782 ölből 3 hold 211 öl ut. — 5885. hr. sz. 49 hold 782 ölből 2 hold 220 öl legelő, — 5683/1. hr. sz. 21 hold 1000 ölből 1358 öl mocsár, — 5683/3. hr. sz. 155 öl ut. — 5683/4. hr. sz. 3 hold 130 ölből 1174 öl mocsár, — 5683/5. hr. sz. 386 öl ut. — 5683/6. hr. sz. 3 hold 1135 ölből 770 öl mocsár, — 5683/11. hr. sz. 140 öl ut. — 5683/10. hr. sz. 4 hold 1145 ölből 1 hold 1304 öl mocsár, — 5683/7. hr. sz. 200 ölből 10 öl árok, — 3680/1. hr. sz. 9 hold 1214 ölből 1594 öl legelő (beltelek), — 4442/1. hr. sz. 50 hold 1411 ölből 3 hold 526 öl legelő, — 4442/2. hr. sz. 881 ölből 222 öl árok, — 4439. hr. sz. 943 ölből 190 öl csatorna, — 4440. hr. sz. 5 hold 858 ölből 1393 öl rét, — 4441. hr. sz. 12 hold 1376 ölből 4 hold 759 öl szántó,

továbbá a telekkönyvezetlen 179. hr. sz. legelőből 223 öl legelő, — 179. hr. sz. utból 44 öl ut,

végül az ósziváci községi iskolaalap tulajdonát képező, az ósziváci 784. sz. betétben felvett 4436. hr. sz. 586 ölből 59 öl legelő, — és 4435. hr. sz. 7 hold 1453 ölből 134 öl rét kisajátított és a zombor—óbecsei h. é. vasut céljaira már elfoglalt ingatlanokra a kártalanítási eljárást az 1881. évi XLI. t. c. 46. §-a alapján elrendeli;

e végből tárgyalási határnapul az **1908. évi március hó 28-ik (huszonnyolc) napjának d. e. fél 10 óráját** Ószivác községhezához kitűzi, amelyre a kisajátító vasut részvénytársaság képviseletében dr. Gaál István zombori ügyvédet, a kisajátítást szenvedetteket Csizmadia Tamás községi bíró, ósziváci lakos utján azzal a figyelemzetéssel idézi meg, hogy bármelyikük elmaradása a kártalanítás felett hozandó érdemleges határozatot gátolni nem fogja, egyben a kisajátítást szenvedettek érdekeinek megóvása céljából Bács-Bodrog vármegye alispáni hivatalát és tanfelügyelőségét értesíti, végül a netán távollevő vagy ismeretlen helyen tartózkodó kisajátítást szenvedett részére ügygondnokul dr. Késmárky Béla zombori ügyvédet kinevezi s őt a fenti határnapra ugyancsak megidézi.

A tárgyalás vezetésével Bayer Manó kir. tszéki bíró és Salgó László kir. tszéki jegyzőt kiküldi.

Zomborban, 1908. évi március hó 1-én. A kir. tszék mint birtok bíróság.

Dr. Eperjesy Béla, kir. tszéki elnök. **Dr. Somody,** 3-2 jegyző.

Vendéglő eladás.

Jó forgalmú vendéglő házzal együtt eladó. Bővebbet: **özv. Rezicska Györgyné** 4-1 **Bácsgyulafalva.**

50-1
„Blickensderfer“
eredeti amerikai **írógép,**
azonnal látható írással.
Tiszta acél- szerkezet. Gyönyörű szép írással. Az írógépek legolcsóbbja.
Á r a :
teljes felszereléssel csak 300 K.
Írógép kellek a legolcsóbb árakban szállítanak.
Amerikai irodai butorok mintatelepe.
Tessék prospektust kérni!
Kaufman és Társa Budapest
V., Zoltán-utca 16. szám. (Szabadságtér.)
Állandó raktár és képviselet Bács-Bodrog megye részére
Teltsch Gáspár,
műszer- és látszerész Zomborban.

PÉTERPÁLYAI PAPIRIPÁR
OCEAN GGB
**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HÁZAI
GYÁRTMÁNYÚ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**
KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSSEN

Nagy ezüstéremmel kitüntetett
„fekete Orpington“ tenyésztőjások

és nagy bronzéremmel kitüntetett
pekingi kacsojásokra

ugyszintén
sárga Orpington tojásokra

(darabja 30 fillér) előjegyzést
elfogad **Heisinger Antal**
postafőtiszt, Zombor Sztapári-ut
6. sz. alatt. — Ugyanott eladó

sárga Orpington jérce

3-2 darabja 7 korona.

Bittermann Nándor és Fia könyv- és könyvnyomdájából Zomborban.

a k á s o k,
lépcsőházi szobák, villa és nyári lakások. Üzlethelyiségek, gyári, ipari és kereskedelmi célra nyilvántartási osztálya. **Házak, telkek, villák vételre, eladásra, bérletre.** Üzletek adás-vétele. Jelzálogo kölcsönök I., II. helyre. o **Állások** mindenkinek ingyen.
o o **Válaszbélyeg.** o o
Elsőrangú ajánlatok:
H U S Z Á R A.,
Budapest, V., Mértég-u. 2.

Bittermann Nándor és Fia
kő- és könyvnyomdája
ZOMBORBAN,
a vármegye palotájában.

Megrendelések a legrövidebb
o idő alatt szállítanak. o

*
Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

*
Könyvkötői munkák
elfogadtatnak és a kiállítási áron
szállítanak.

*
Községi nyomtatványokból
nagy raktár.

* 60-25
Telefonszám: 18.

Eladó gyümölcsöskert.

Szelencsében Zöldkert-utca 36. számú ház 1 kat. hold kert a legnemesebb termő gyümölcsfákkal és csemegeszőlővel beültetve szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítás alulírott tulajdonosnál megtudható.

3-2 **Preszly János.**

Tavaszi vetőmagvak.

**Bácskai kendermag,
tavaszi búkköny**

és egyéb vetőmagvak kitűnő minőségben, jutányos árakon kaphatók:
Bárány Lipót és Fia cégnél
3-1 **Zomborban.**